

Niet spectaculair, wel buitengewoon - een doorkijkje in wat 2019 was en 2020 wordt

Terugblikken

2019 was geen spectaculair jaar. We vierden geen jubilea, wonnen geen prijzen en dat soort zaken. Tegelijkertijd was het een jaar waarin de organisatie stevig bleef, waarin we veel bezoekers en programmering hadden, waarin we financieel weer goed uit de verf kwamen en waarin we simpelweg lieten zien dat we van meerwaarde voor onze omgeving zijn. En dat maakt dat het toch weer een buitengewoon goed jaar was. Want wat we met elkaar neerzetten is niet vanzelfsprekend.

Ook in 2019 is de Leeszaal 44 weken, 5 dagen in de week geopend. Wel is er een uurtje vanaf gegaan. Het uur tussen 18.00 en 19.00 bleef zo'n onduidelijk uur, waarin we vooral nog open waren voor een paar hangmannen. Na een aantal kleine incidenten - en een gevoel dat dit toch niet direct de groep is waarvoor we open moeten zijn - is tijdens een Open Agenda vergadering besloten voortaan om 18.00 dicht te gaan. Alleen op dinsdag, tijdens Café NL, zijn we gewoon tot 19.00 geopend.

In de kerstvakantie en zomervakantie is de Leeszaal gesloten. Of beter: minder open. In de kerstvakantie is de hele collectie boeken gereorganiseerd. In de zomervakantie waren we op vrijdag van 10.00 tot 15.00 en op zaterdag van 12.00 tot 17.00 ook voor publiek geopend. Op de vrijdagen kunnen bezoekers tussen het schoonmaken en klussen hun vakantieboeken halen. Omdat we meer ruimte nodig hadden voor de boeken, hebben een aantal vrijwilligers een deel van de achterruimte met veel aandacht ingericht tot een nieuwe boekenruimte. Het is een fijne rustige plek waar bezoekers ook graag neuzen.

De collectie is op peil gebleven. Het aanbod van 'nieuwe' boeken fluctueert nog altijd. Soms stroomt het binnen, andere keren zie je de voorraad slinken. Ook de kwaliteit wisselt enorm. Van pareltjes tot dozen vol 'oud papier'. Die boeken die niet door de selectie komen van onze collectiegroep gaan via de achterdeur er in blauwe containers uit. Tot december 2019 kregen we daar een vergoeding van 3 cent per kilo voor. Per maand was dat 40 tot 50 euro. Door de handelsoorlog tussen Amerika en China ligt de (internationale) oudpapierhandel echter stil en is die inkomstenbron helaas weggevallen.

Docenten van taalscholen voor volwassenen en jongeren en docenten Nederlands van MBO-scholen komen steeds vaker met hun klas naar de Leeszaal. Om de studenten boeken te laten uitzoeken en om ze kennis te laten maken met de Leeszaal. De meisjes snuffelen in de kasten met allerlei soorten fictie. De jongens zoeken in de kasten met non-fictie. Ze gaan – soms tot hun eigen verbazing - bijna allemaal met een stapeltje weg.

Omdat we vonden dat de jeugdafdeling te weinig actuele en aantrekkelijke boeken krijgt, dus te weinig boeken die kinderen kunnen verleiden om te gaan lezen, hebben we in 2018 het initiatief genomen om een Jeugdbieb te starten. Na een enquête op scholen, gesprekken bij de

schoolpoort, en gesprekken met de Rotterdamse Bibliotheek besloten we om geld te werven voor de vestiging van een zelfstandige Jeugdbieb waar kinderen tot 14 jaar gratis mooie, recente boeken kunnen lenen. Geld voor de eerste drie jaar is gevonden bij diverse fondsen, de ruimte werd gevonden bij de Aktiegroep, iemand maakte gratis een digitaal uitleensysteem en de inrichter van de Leeszaal maakte een ontwerp voor de Jeugdbieb. Op 31 januari 2019 was de drukbezochte feestelijke opening. Jeugdbieb West wordt zes dagen per week 2 tot 3 uur open gehouden en ingevuld door een eigen groep vrijwilligers.

Het aantal vrijwilligers van de Leeszaal is op peil gebleven. Deels zijn dit al lang betrokken vrijwilligers die zich met veel plezier blijven inzetten. Natuurlijk is er verloop, maar er is nog steeds aanwas. In 2019 zijn onder andere internationale (ex)studenten vrijwilliger geworden. De Leeszaal is voor hen een plek waar ze zich meer deel kunnen voelen van het Rotterdam buiten de studenten/expatgemeenschap en een plek waar ze genoodzaakt zijn Nederlands te spreken. Momenteel werken in de Leeszaal 101 vrijwilligers uit 25 verschillende herkomstlanden. Vrouwen en mannen van 20 tot 80 jaar.

Er hebben zich wat verschuivingen in de organisatie voorgedaan. Vrijwilligerscoördinator Fatima heeft haar rol overgedragen aan Dionne. Initiatiefnemer Maurice heeft wat minder tijd beschikbaar voor de Leeszaal door een ander project. Maar gezamenlijk - en doordat we veel hebben georganiseerd in de loop van de tijd - levert dit geen problemen op. Al met al is er nog steeds een betrokken en robuuste organisatie die samen de Leeszaal maakt tot wat hij is.

Gedurende een jaar hebben we bijna 30.000 bezoekers. Dat is een optelling van dagelijkse bezoekers die voor een boek (een krant, de computer, kopje koffie) komen, plus mensen die voor een lezing, debat, muziek, toneel, of andere bijeenkomst in het kader van onze culturbazaar-functie komen, plus mensen die voor taallessen of ander cursusaanbod komen, plus mensen die komen werken, kletsen of vergaderen, plus mensen voor wie de Leeszaal een droge, warme plek met een oplaadpunt voor hun telefoon is. De balans tussen verschillende groepen blijft altijd een punt van aandacht. Veranderingen in het weer, maar ook openings- en sluitingstijden van dagopvang voor daklozen maken dat de sfeer soms wisselt in de Leeszaal. Door hier oog voor te hebben, en door contact met bijvoorbeeld de stadsmarinier en hulpverleningsinstanties is in de loop van 2019 wel meer en meer het gevoel ontstaan dat we er niet alleen voor staan. We weten wie we moeten hebben en ze snappen onze zorgen. Dat alleen al maakt voor vrijwilligers een groot verschil.

In 2019 verbraken we het record verhuringen van vorig jaar: 67 keer werd de Leeszaal door externen gebruikt. Zij gebruikten de Leeszaal voor bijeenkomsten over uiteenlopende zaken die op een of andere manier iets te maken hadden met taal, literatuur, verbeelding of participatie. Steeds wisselend, met andere vragen, ander publiek en ander eisen aan de Leeszaal. En steeds mensen die de plek, de mensen en de ruimte waarderen. Vaste gebruikers als de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, de taallessen van Radar en de Masterclass Lokale Democratie van Lokaal horen daar bij, maar ook onderwijsinstellingen uit Rotterdam, de rest van Nederland en België, bibliotheken, gemeente Rotterdam en

schrijvers en andere kunstenaars die hun nieuwste boek willen presenteren. In 2019 was de Leeszaal voor de derde keer werkplek/uitvalsbasis/presentatiepodium voor een werkveld-onderzoekswEEK van studenten Antropologie/GodsdiENstwetenschap van de RU Groningen. Dit maal niet alleen in het Oude Westen, maar ook in de Afrikaanderwijk. Een beetje tot onze verbazing hebben Maurice en Joke in 2019 behoorlijk wat praatjes over de Leeszaal gehouden

voor allerlei soorten publiek: ambtenaren, studenten, sociale en culturele professionals, wijkorganisaties. Misschien dat ons volhouden toch ook weer extra interesse opwekt.

We organiseerden meerdere afleveringen van onze eigen programma's Literaire Maaltijden, Doorvertellen, Puntkomma Muziek. Literaire Maaltijden heeft een nieuwe, enthousiaste organisatiegroep. Doorvertellen stond in 2019 op een lager pitje dan voorgaande jaren. De werkgroep PuntKomma Muziek is flink uitgebreid en verjongd en blijft doorgaan met haar verrassende evenementen. Dit programma kreeg voor de vierde keer geld van Kunstzaken Gemeente Rotterdam voor het realiseren van een serie van 7 evenementen. De programma's Alles Behalve de Inhoud en De Leesclub van Alles Live hielden op. Het eerste trok veel publiek, maar miste een programmagroep die de energie kon opbrengen om een tweede serie te organiseren. Het tweede trok te weinig publiek.

Nieuw is de organisatie van de Rotterdamse voorrondes van de NK Poetry in en door de Leeszaal, samen met Schaap op de Noordpool (Irene Siekman). Deze wedstrijd biedt een podium aan jonge dichters, spokenword-artiesten, performers. Het zijn energieke en drukbezochte avonden (de finale trok ruim 120 mensen) met een voor de Leeszaal deels nieuw publiek.

Een ander nieuw programma is de maandelijkse Vorlese Bühne, standup-voorleestheater door schrijvers van absurde verhalen in combinatie met muziek, overgekomen uit Utrecht en georganiseerd door Bernard Christiansen. Dat moet zijn (grote) publiek nog vinden.

Ook nieuw is Rdam Sound, tweemaandelijks open mic-avonden van Sunshine Summerville, die een gemixt jong publiek trekken die hun talenten op allerlei gebied willen laten zien.

De Leeszaal speelde in 2019 een actieve en initiërende rol in samenwerkingsactiviteiten van de organisaties en bedrijven rondom het Rijnhoutplein. In september was er een pleintekenevent in het kader van het internationale Big Draw, met een verhaal van een wijkbewoner die Rigardus Rijnhout (de Reus van Rotterdam) nog gekend heeft. In december trokken we het PuntKomma Muziek event Vluchtige ontmoetingen naar buiten en naar andere locaties.

In november/december was de Leeszaal vier weken lang de plek voor film, lezingen, boekpresentatie en debat in het kader van West Side Stories: over de geschiedenis en toekomst van de stadsvernieuwing. Georganiseerd door OMI Rotterdam.

Café NL, het praatcafé voor nieuwkomers, loopt nog steeds door op dinsdag, donderdag en zaterdag. Met een toenemend aantal deelnemers. Zij vierden hun 5 jarig jubileum en inmiddels hebben we een jaarlijkse traditie om het seizoen rond de kerst- en zomervakantie gezamenlijk af te sluiten. Dan praten en eten we met zijn allen.

De Leeszaal heeft ambtenaren en de verantwoordelijke wethouder uitgenodigd voor een gesprek over het volstrekte onvoldoende aanbod NT1-onderwijs, ofwel onderwijs voor laaggeletterden die in Nederland naar school zijn geweest. Dat heeft helaas nog onvoldoende concrete resultaten opgeleverd.

Een terugkerend thema was het water. We dachten dat de lekkages eindelijk verholpen waren, maar dat was te vroeg gejuicht. Sterker nog, het lekte meer dan ooit. Dit gaf een hoop frustratie en werk, omdat we onze huisbaas, Woonstad Rotterdam, maar niet zo ver kregen om het snel en goed op te lossen. Een probleem voor hen is dat het dak door de verkoop van sociale woningen deel is geworden van een VVE. Na veel praten en druk zetten, is uiteindelijk een deel

van het dak en de waterafvoer vernieuwd en lijkt de lekkage opgelost. Door het vele binnengestroomde water hebben we wel geruime tijd een bouwdroger moeten huren (wat geluidsoverlast oplevert en 7 dagen in de week aandacht vraagt om op tijd te legen). Daarnaast was de muur beschadigd. Al met al best een belasting voor de organisatie. We hebben een claim neergelegd bij Woonstad. We hebben 2 maanden geen huur betaald vanwege de kosten van de bouwdroger, verwarming en elektriciteit en herstelwerkzaamheden

Met geld van stichting Volkskracht konden we een extra toilet aan laten leggen. Normaal is die gereserveerd voor de vrijwilligers, bij evenementen met veel publiek zorgt hij voor minder lange rijen in de pauze.

Zonder geld en met veel gratis tijd is door Kate een prachtige nieuwe website voor de Leeszaal gebouwd. Martin, onze computerman, organiseerde weer twee keer een Linux-presentationday in de Leeszaal en hielp diverse vrijwilligers aan een opgeknapte oude computer.

De optelsom van de vele verhuringen en praatjes, de huurkorting, geld van derden en ons vermogen om zaken voor weinig tot niets (maar goed) te regelen, maakt dat we dit jaar weer een bescheiden aanspraak doen op het door Stichting Doen toegekende bedrag. Financieel staat de Leeszaal er al met al nog altijd dus zeer gezond voor.

2020

Nog altijd werken we niet met een uitgebreide planning. We blijven doen wat we doen, verbeteren dit waar mogelijk en voegen er aan toe wat zich aandient. Van programma's als Literaire Maaltijden en Puntkomma Muziek komen nieuwe events. Poetry Slam Rotterdam trok zoveel inschrijvers dat er nog meer voorrondes komen. Vorlesebühne en Rdam Sound gaat ook door. Wat ook doorgaat, zijn de samenwerkingen met externe partners (zoals Poetry International en North Sea Round Town), Café NL en het beschikbaar stellen van de Leeszaal voor externe partijen.

Veel van wat goed was, gaat dus gewoon door en daar komen steeds weer nieuwe dingen bij. Waarom: omdat we het leuk vinden, omdat het spontaan binnen komt lopen en omdat dit juist de kracht is van de Leeszaal: datgene een goed podium geven wat zich aanbiedt.

Zo springen we in op de kans die het Eurovisie songfestival biedt en organiseren we in het kader van Puntkomma Muziek een internationaal levensliederenfestival gebaseerd op herkomstlanden van de vrijwilligers. Met het extra geld kunnen we een arrangeur inhuren en een orkest met Rotterdamse wereldmuzikanten contracteren.

Ook in de planning staat een gezamenlijk geschiedenisproject met Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst (Keti Koti), over het slavernijverleden van Rotterdam. Daarnaast gaat de Leeszaal een centrale rol spelen in het verhalenproject over de sociale en culturele bevolkingsmix van het Oude Westen. Dat project moet een counternarrative opleveren voor het gemeentelijke 'wijken in (dis)balans'- en 'tekort-aan-sterke-schouders'-verhaal over wijken met veel sociale huurwoningen. We gaan daarin samenwerken met veel nieuwe mensen en organisaties. Een andere nieuwe samenwerking is Language Exchange, een maandelijks talenuitwissel- en oefenavond van expats in Rotterdam.

In 2020 gaat het bestuur van onze stichting E3D de prijzen die Joke (De bril van Jane) en Maurice (de Kurketrekkertrofee) bij het vijfjarig bestaan van de Leeszaal kregen, doorgeven aan twee andere mensen dan wel organisaties. Joke en Maurice denken daarover mee. Joke is (onder andere vanwege haar rol in de Leeszaal) genomineerd voor de prijs van Rotterdamse vrouw van het jaar voor de sectie kunst en cultuur. 8 maart is de uitslag.

Wordt 2020 een spectaculair jaar? Wie weet, maar in ieder geval zal het weer buitengewoon goed worden.

Rotterdam, 2 maart 2020